[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

5/10

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
29 september 2023

Onze referentie
[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon
[redacted]

Uiterlijk bij
7 september 2023

Bijlage(n)
4

nota

Nota ondertekening TK brief periodieke rapportage kinderopvang

Aanleiding

In de RWIZO van 3 oktober en daaropvolgend de MR van 6 oktober ligt de periodieke rapportage kinderopvang, inclusief de TK-brief met kabinetsreactie. Na akkoord in de MR, adviseren we u de TK-brief (zie bijlage 1) te onderteken.

Geadviseerd besluit

- Indien de MR op 6 oktober akkoord is, adviseren we u de TK-brief met kabinetsreactie te ondertekenen en met de bijlagen naar de Tweede Kamer te verzenden.
- We adviseren u om bijgevoegde beslisnota's (bijlage 4) openbaar te maken bij verzending van de brief aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

- In de RWIZO van 3 oktober gaf de MPVO een opmerking over de volgende zin op pagina 4 van de TK-brief: *De rapportage concludeert dat waarschijnlijk meer kinderen met een risico op ontwikkelachterstand hadden kunnen worden bereikt, door het nog gerichter inzetten van het budget voor kinderopvangtoeslag, peutermiddelen en voorschoolse educatie voor kwetsbare kinderen en gezinnen.* Volgens de MPVO zou de conclusie over bereik verkeerd zijn overgenomen.
- Hierin zit verschil in interpretatie. Om de passage te verhelderen is in overleg met OCW de zin aangepast naar: *De rapportage concludeert dat wanneer de huidige middelen (KOT-middelen, peutermiddelen en VE-middelen) van de overheid aan kinderopvang en voorschoolse educatie nog gerichter en intensiever voor deze groep waren ingezet, de totale ontwikkelwinst waarschijnlijk groter was geweest.*
- Zie de TK-brief, pagina 4.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Brief TK periodieke Rapportage	Verzenden aan TK	
2	Periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Bijlage bij verzending aan TK	

3	Onafhankelijk oordeel externe deskundige bij periodieke rapportage	Bijlage bij verzending aan TK
4	Beslisnota's voor openbaarmaking	Bijlage bij verzending aan TK

Datum
29 september 2023

Onze referentie
[redacted]

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

Aan Minister van SZW

TER INFORMATIE

[redacted]

Datum
17 maart 2023

Onze referentie
[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon
[redacted]

Bijlage(n)
Brief 14 september 2020
Brief 8 juli 2022
Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek

nota

Nota stand van zaken periodieke evaluatie kinderopvangbeleid

Aanleiding

De directie Kinderopvang schrijft op dit moment de door de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek verplicht gestelde evaluatie over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het kinderopvangbeleid. In lijn met eerdere toezeggingen aan de Tweede Kamer wordt deze rapportage vóór de zomer van 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. De rapportage gaat samen met een kabinetsreactie. Met deze nota en bijgaande outline van de evaluatie stellen wij u, zowel met betrekking tot het proces als tot de inhoud, op de hoogte van de voortgang van de evaluatie. Daarbij vragen wij of u ten aanzien van de rapportage en geschetste beleidsopties input heeft voor de op te stellen kabinetsreactie.

Ter informatie

- Het periodieke evaluatieonderzoek dient aan een aantal vereisten te voldoen die vastliggen in de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE, zie toelichting onder kernpunten). Zo is het verplicht om lessen voor het vergroten van doeltreffendheid en doelmatigheid te beschrijven. Dit komt tot uitdrukking in beleidsopties, die tot zowel besparingen -waarvan een optie minimaal 20%- en intensiveringen leiden.
- De beleidsopties hoeven niet te leiden tot concrete beleidsvoorstellen: het gaat erom dat mogelijkheden worden beschreven -logisch volgend uit de evaluatie- die de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid kunnen vergroten. In de kabinetsreactie kan worden ingegaan op de weging van de geschetste beleidsopties.
- De geschetste besparingsvarianten zien op het ontmoedigen van het gebruik van kinderopvang in het eerste levensjaar, het beperken van het aantal dagen kinderopvang per week, het beperken van de tegemoetkoming voor midden- en hoge inkomens, en het verlagen van de vergoeding voor bso (zie p. 9-10 van deze nota).
- De intensiveringsopties zien op professionalisering, een gratis aanbod voor de eerste drie dagen, verplichte deelname aan voorschoolse educatie bij een indicatie en voorrang voor kinderen met een (risico op) ontwikkelachterstanden (zie p. 10-11 van deze nota).
- Budgetneutrale opties zouden kunnen zijn: een herverdeling van dagen door de aanspraak op kinderopvangtoeslag te beperken tot 3 dagen zodat het bereik groter wordt, het effectiever inzetten van financiële middelen aan gemeenten voor het bereiken van peuters het versterken van

ouderbetrokkenheid en verrijking van het aanbod van de buitenschoolse opvang.
- Heeft u naar aanleiding van de outline en geschetste opties input om op te nemen in de kabinetsreactie?

Datum
17 maart 2023

Onze referentie
[redacted]

Kernpunten

- De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) legt de verplichting op om beleid minstens eens in de 7 jaar te onderzoeken op doeltreffendheid en doelmatigheid. De laatste beleidsdoorlichting van de directie Kinderopvang was in 2015.
- De RPE is een Regeling van de minister van Financiën en stelt eisen aan een beleidsevaluatie. Zo moet een onafhankelijk deskundige betrokken zijn, moeten de beleidstheorie en kennislacunes beschreven worden en moeten er beleidsopties om doelmatigheid en doeltreffendheid te verbeteren beschreven worden (zowel besparings- als intensiveringsopties).
- FEZ en MinFin/IRF zijn vanaf het begin nauw betrokken geweest en de aanpak van de evaluatie door de directie Kinderopvang is met beide afgestemd.
- Verplicht onderdeel van de evaluatie is het formuleren van beleidsopties, die tot zowel besparingen -waarvan een optie minimaal 20%- en intensiveringen leiden. In de bijlage schetsen wij richtingen voor beleidsopties. Deze vloeien logischerwijze voort uit de analyse en richten zich in het verlengde van het doel van de evaluatie op maatregelen waarbij de ontwikkeling van het kind voorop staat.
- In het rapport en bij de beleidsopties wordt benadrukt dat opties vanuit dit perspectief worden beoordeeld, en dat er dus geen integrale afweging is gemaakt. Mocht er behoefte bestaan om verder op één van de opties in te zetten, dan moet er dus altijd eerst een integrale afweging worden gemaakt rond de effecten (van bijvoorbeeld arbeidsparticipatie) van deze opties en in het licht van de huidige ontwikkelingen. Dit kan in de kabinetsreactie van de rapportage benadrukt worden.
- Bij brief van 14 september 2020 heeft uw voorganger de Kamer geïnformeerd over de opzet van de beleidsdoorlichting van het kinderopvangbeleid. Daarbij is aangesloten bij de inzet van de operatie 'Inzicht in kwaliteit' van het ministerie van Financiën om de beleidsevaluatie een dynamisch en doorlopend proces te laten zijn, waarbij aandacht is voor nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Doel van deze manier van evalueren is beter verantwoorden van beleid door een versterkte verbinding tussen kennisbehoefte, onderzoek en beleid. Met deze Kamerbrief is ook de beleidstheorie kinderopvang en een overzicht van recente onderzoeken meegestuurd.
- In deze brief is uitgelegd dat we ons in deze evaluatie richten op één van de twee doelen van het kinderopvangbeleid: 'bevorderen van de ontwikkeling van het kind'. Dit vloeide voort uit de omstandigheid dat de politieke en maatschappelijke aandacht steeds meer uitgaat naar de kwaliteit van de kinderopvang en het belang van kinderopvang voor de ontwikkeling van het kind. Tegelijkertijd was bij deze thema's de kennisbehoefte het grootst. Over het effect van kinderopvang op de arbeidsparticipatie van ouders (het andere beleidsdoel) is meer bekend, daarom is er destijds voor gekozen dit geen onderwerp te laten zijn van deze periodieke evaluatie.

Datum
17 maart 2023

Onze referentie
[redacted]

- Bij brief van 8 juli 2022 heeft u de Kamer nader geïnformeerd over de opzet, de onderzoeksvragen en de planning van de periodieke evaluatie. Dit is de zogenaamde 'motie Harbers-brief'; de motie Harbers verplicht het kabinet vóór een beleidsevaluatie de Kamer over opzet en vraagstelling te informeren.
- Op geen van de brieven die over de (aankondiging en planning van de) periodieke evaluatie kinderopvangbeleid naar de Kamer zijn gestuurd, is een reactie vanuit de Kamer gekomen noch zijn deze in commissiedebatten aan de orde gekomen.
- We hebben er -vanwege het lerende effect- voor gekozen de evaluatie zelf te schrijven. De evaluatie is een synthese onderzoek: we maken gebruik van onderzoeken en evaluaties die in de periode 2015-2022 zijn verschenen. Het gaat zowel om onderzoeken die door SZW zelf zijn geïnitieerd als onderzoeken die door kennisinstellingen gedaan zijn. Alle gebruikte data, informatie en onderzoeken zijn openbaar.
- De onafhankelijkheid van de evaluatie is geborgd doordat we gegevens van alle relevante onderzoeken betrekken, ook die niet in opdracht van SZW zijn uitgevoerd. Daarnaast zal een onafhankelijk deskundige een oordeel geven op de uitvoering van de evaluatie (verplichting uit RPE). Wij hebben hiervoor [redacted] onderzoeker van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences, bereid gevonden.
- Verschillende partijen lezen mee en geven input voor de rapportage: uitvoeringspartijen (DUO, Toeslagen, GGD Ghor, VNG), collega's van andere departementen (Financiën, OCW, VWS) en wetenschappers/onderzoekers.
- De periodieke evaluatie en de kabinetsreactie zullen vóór de zomer via de MR naar de Kamer worden verzonden. In mei ontvangt u een conceptversie van de kabinetsreactie.

BIJLAGE

OUTLINE PERIODIEKE EVALUATIE KINDEROPVANGBELEID

Doel van de evaluatie

De hoofdvraag van de evaluatie is:
In welke mate is het kinderopvangbeleid doeltreffend en doelmatig in het bevorderen van de ontwikkeling van kinderen en hoe zou dit verder verhoogd kunnen worden?

Deelvragen zijn vervolgens:

- *Welke factoren (en hoe) beïnvloeden (deze) de effectiviteit van kinderopvang op de ontwikkeling van kinderen?*
- *Welke rol speelt de kwaliteit, zowel de structurele als de proceskwaliteit, van de kinderopvang bij de ontwikkeling van kinderen?*
- *Welke invloed hebben de betaalbaarheid en toegankelijkheid van kinderopvang op het gebruik van kinderopvang en op de ontwikkeling van kinderen?*

Beleidstheorie

De onderzoeksvragen zijn gebaseerd op de beleidstheorie die we voor het kinderopvangbeleid hebben opgesteld en waarin de volgende aanname besloten ligt: om het doel 'stimuleren van de ontwikkeling van het kind' te bereiken, moet in ieder geval sprake zijn van kwalitatief goede, betaalbare en toegankelijke kinderopvang. Dit zijn de 'prestaties' die geleverd moeten worden. Vervolgens zijn instrumenten benoemd die tot de prestaties moeten leiden: kinderopvangtoeslag, gemeentelijk beleid (voor peuters en voor SMI), wettelijke kwaliteits- en veiligheidseisen, toezicht en handhaving, voorlichting en communicatie. De middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld, zijn de financiële middelen en de menskracht.

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen met betrekking tot kwaliteit is gebruik gemaakt van eerdere studies, zoals de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang en de Landelijke rapporten van de Inspectie van het Onderwijs. Tevens hebben (wetenschappelijke) onderzoeken bijgedragen aan inzicht over de rol van structurele en proceskwaliteit[1] van kinderopvang en de relatie daartussen. Daarnaast is onderzoek gestart om de gewenste kennis op te halen, bijvoorbeeld de evaluatie van de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK), analyse van de data in het kader van het Pre-COOL onderzoek van OCW, en onderzoeken naar het aanbod van buitenschoolse opvang, gastouderopvang, sociaal-medische indicatie (SMI) en effectief toezicht. De resultaten van deze onderzoeken zijn reeds met de Kamer gedeeld. Ook is gekeken naar onderzoek naar de perceptie van ouders over de kwaliteit van kinderopvang.

[1] Structurele kwaliteit is van belang voor de dagelijkse verzorging en opvoeding van kinderen en wordt gezien als randvoorwaarde voor de proceskwaliteit van kinderopvang. Structurele kwaliteitskenmerken zijn daarom ook bijvoorbeeld de groepsgrootte, de ruimtes, de opleiding van de pedagogisch medewerker en het pedagogisch beleidsplan. Structurele kwaliteitskenmerken zijn veelal vastgelegd in de Wet kinderopvang.
Bij proceskwaliteit gaat het om de leer- en ontwikkelvaardigheden die kinderen in de kinderopvang opdoen. Het is de basis van welbevinden en betrokkenheid van het kind en de pedagogisch medewerker vervult hierin en sleutelrol. Het gaat dan om de leefomgeving van het kind op de groep en is af te leiden uit kenmerken als inrichting van de ruimte, het aanbod, dagprogramma en de interactievaardigheid van medewerkers.

Onder betaalbaarheid wordt financiële toegankelijkheid verstaan en daarvoor zijn onder meer data over uurprijzen gebruikt. Ook is gebruik gemaakt van OECD data over de kosten van kinderopvang in het buitenland.
Toegankelijkheid wordt onderscheiden in wettelijke toegankelijkheid (wie komt in aanmerking voor kinderopvangtoeslag), reële toegankelijkheid (beschikbaarheid van kinderopvang) en administratieve toegankelijkheid (is sprake van administratieve belemmeringen). Voor deze verschillende vormen van toegankelijkheid is, onder andere, gekeken naar uitbreiding van aanspraak op de kinderopvangtoeslag, ontwikkeling van kindplaatsen het gebruik van kinderopvang (naar leeftijd en inkomen), het bereik van gemeentelijke regelingen en naar de perceptie van ouders over betaalbaarheid en toegankelijkheid van kinderopvang.

Datum
17 maart 2023

Onze referentie

Opbouw rapportage
Het rapport begint met hoofdstukken waarin de aanleiding en de focus van de evaluatie wordt toegelicht, het gevoerde beleid en de onderzoeksvragen worden beschreven.
Na deze inleidende hoofdstukken, wordt ingegaan op factoren die (indirect) van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen. Daarna worden de 'prestaties' van het kinderopvangbeleid besproken: de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid. In de beleidstheorie is verondersteld dat deze factoren van invloed zijn op de ontwikkeling van het kind. De evaluatie bevestigt dit. Kwaliteit van kinderopvang is dé cruciale factor en betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn bepalend voor de mate waarin kinderen (met risico's op ontwikkelachterstanden) bereikt worden.

De opbouw van de rapportage is als volgt:
- Samenvatting
- Hoofdstuk 1 Inleiding: de aanleiding, de focus op 'ontwikkeling kind', aanpak
- Hoofdstuk 2 Kinderopvangbeleid: beschrijving van de beleidstheorie en de beleidsinstrumenten, de uitvoering (organisatie en partijen), aanpalend beleid en externe factoren die invloed hebben op het beleid
- Hoofdstuk 3 Onderzoeksvragen: onderzoeksvragen en en beschrijving van de onderzoeksmethode
- Hoofdstuk 4 Factoren die effecten van kinderopvang beïnvloeden: startleeftijd/intensiteit, gezinsachtergrond en kindkenmerken, kwaliteit
- Hoofdstuk 5 Kwaliteit: proceskwaliteit en structurele kwaliteit op de kinderopvang, de samenhang daartussen, perceptie van ouders over kwaliteit, effectiviteit van toezicht, factoren die aan kwaliteitsverbetering bijdragen
- Hoofdstuk 6 Betaalbaarheid en toegankelijkheid: ontwikkeling van de betaalbaarheid (eigen bijdrage), ontwikkelingen in vraag en beschikbaarheid van plaatsen, relatie tussen kosten kwaliteit, de perceptie van ouders over betaalbaarheid en toegankelijkheid, mogelijkheden tot verbeteringen
- Hoofdstuk 7 Conclusie: hoe doeltreffend en doelmatig is het beleid tov het doel 'ontwikkeling kind' (op basis van voorgaande hoofdstukken)
- Hoofdstuk 8 Beleidsopties: besparingen, intensiveringen, budgetneutrale opties en kennislacunes

- Bijlagen: beleidstheorie, uitgaven kinderopvangbeleid, beschrijving beleidsontwikkelingen 2012-2022, verdiepende beschrijving van de uitvoering

Datum
17 maart 2023

Onze referentie
[redacted]

Conclusies op hoofdlijnen

Factoren die bijdragen aan ontwikkeling kind

- Intensief gebruik van Nederlandse kinderopvang vanaf ongeveer 2 jaar heeft een positief effect op de cognitieve ontwikkeling van kinderen en met name op de taal- en leesontwikkeling.
- Er zijn ook positieve sociaal-emotionele effecten van kinderopvanggebruik vanaf ongeveer 2 jaar, zeker in combinatie met hogere proceskwaliteit, namelijk een betere werkhouding en minder externaliserend gedrag.
- Positieve effecten op de cognitieve ontwikkeling zijn sterker voor kinderen met bepaalde sociaalemotionele risico's (lage impulscontrole, hoge mate van externaliserend of internaliserend gedrag) en sociaaleconomische risico's (kinderen uit kwetsbare gezinnen).
- Vroeg (voor ongeveer twee jaar) intensief gebruik van kinderopvang vóór 2-jarige leeftijd heeft geen positieve effecten op de cognitieve ontwikkeling, maar mogelijk wel (kleine) negatieve op de sociaal-emotionele ontwikkeling, vooral bij kinderen met bestaande sociaalemotionele risico's.
- De risico's op een negatief effect van kinderopvang op de sociaal-emotionele ontwikkeling lijkt er minder toe te doen in Nederland, omdat er sprake is van minder intensief gebruik van kinderopvang (gemiddelde twee dagen per week) vergeleken met het buitenland (vaak vijf dagen).

Kwaliteit

- De proceskwaliteit van de Nederlandse kinderopvang is volgens de laatste meting over de periode 2017-2019 gemiddeld voldoende tot goed, en laat in de laatste jaren een stijgende lijn zien. De emotionele proceskwaliteit scoort beter dan de educatieve kwaliteit. Er is ruimte voor verrijking van het activiteitenaanbod en de interactievaardigheden van pedagogisch medewerkers, zodat de brede ontwikkeling van kinderen nog meer begeleid en gestimuleerd wordt. Dit geldt voor alle opvangsoorten.
- In 2020 konden geen kwaliteitsmetingen in het kader van de Landelijke Kwaliteitsmonitor worden gedaan en de metingen over 2021 en 2022 komen in Q2 van 2023 beschikbaar.
- Uit de inspecties blijkt dat er tot 2017 een daling was in het aantal tekortkomingen. Daarna was er een tijdelijke stijging in overtredingen waarna in 2019 weer een daling inzette. De toename in overtredingen in 2018 wordt toegeschreven aan de nieuw ingevoerde kwaliteitseisen (Wet IKK) waar organisaties nog niet aan voldeden.
- (Internationale) onderzoeken naar de relatie tussen structurele kwaliteitskenmerken en proceskwaliteit laten geen eenduidige resultaten zien. Een aantal factoren lijken wel samen te hangen met proceskwaliteit, zoals opleiding, ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers, werkervaring, en in mindere mater groepsgrootte en BKR.
- Om de kwaliteit van de kinderopvang verder te verhogen kan ingezet worden op het verder professionaliseren van pedagogisch medewerkers, zodat zij nog beter in staat zijn kinderen te begeleiden en stimuleren in taal en (samen)spel en positief gedrag en daarnaast nog meer te zorgen

voor een leeftijdsgericht activiteitenaanbod, goede communicatie met ouders en oog voor het wennen van baby's, en vaker de samenwerking op te zoeken met onderwijs en jeugdhulpvoorzieningen.

- Voor kwaliteit is niet de rechtsvorm van een kinderopvangorganisatie bepalend, evenmin of een organisatie voor profit of non-profit is. Veel meer gaat het om organisatiekenmerken. Zo bieden organisaties met een maatschappelijke missie, lokale betrokkenheid, aandacht voor professionalisering en actieve betrokkenheid van medewerkers een hogere kwaliteit, gaan meer cultureel-inclusief te werk en hebben een groter bereik onder kinderen in achterstandssituaties.
- "Onbekend maakt onbemind": De perceptie van ouders over de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang is positiever bij ouders die gebruik maken van kinderopvang dan bij ouders die geen gebruik maken.
- Moeders in kwetsbare posities hebben bij jonge kinderen (<2 jaar) moeite om de zorg voor hun kind over te dragen. Voor oudere kinderen vinden zij kinderopvang goed vanwege de ontwikkelmogelijkheden en voorbereiding op school.

<u>Betaalbaarheid en toegankelijkheid</u>

- Na een aanvankelijke toename van de betaalbaarheid na 2015, lijkt deze op basis van een vergelijking tussen de tarieven van de kinderopvangorganisaties en de maximum uurprijzen vanaf 2019 af te nemen voor de dagopvang en de buitenschoolse opvang. Voor de gastouderopvang is de betaalbaarheid in de periode 2015-2022 wel verbeterd.
- De wettelijke toegankelijkheid is toegenomen: meer groepen ouders hebben recht op KOT gekregen. Bovendien zijn meer ouders die recht hebben op KOT ook daadwerkelijk gebruik gaan maken van kinderopvang.
- Door het verbetertraject Kinderopvangtoeslag is de administratieve toegankelijkheid (de mate van complexiteit van aanvragen en wijzigen KOT) toegenomen.
- Het gebruik is onder alle leeftijdsgroepen en inkomensgroepen toegenomen sinds 2015. Van het aantal rechthebbenden op kinderopvangtoeslag is het gebruik onder de laagste 20% inkomensgroep gestegen van 25% naar 37% tussen 2015 en 2021. Niettemin blijft het gebruik van kinderopvang onder lage inkomensgroepen nog flink achter.
- Er wordt meer gebruik gemaakt van de SMI regeling en meer peuters zijn gebruik gaan maken van een voorschoolse voorziening in de afgelopen periode.
- De reële toegankelijkheid is afgenomen door de toegenomen vraag, achterblijvend aanbod en personeelstekorten. Dit wordt ook zo beleefd door ouders.
- Hoewel het gat met hogere inkomensgroepen kleiner is geworden, worden lage inkomensgroepen minder goed bereikt. Het relatief lage bereik van lage inkomensgroepen is zorgelijk omdat kinderen uit die groepen gemiddeld een groter ontwikkelpotentieel hebben en relatief het meeste baat hebben bij kinderopvang.
- Ouders uit lage inkomensgroepen zien vaak af van kinderopvang vanwege de perceptie dat dit duur is en dat ze beter zelf voor hun kind kunnen zorgen.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Datum
17 maart 2023

Onze referentie
[redacted]

Doeltreffendheid
In hoeverre is het kinderopvangbeleid doeltreffend geweest in het bevorderen van de ontwikkeling van kinderen? Bij een antwoord op deze vraag is gekeken naar de mate waarin maatregelen met betrekking tot kwaliteit hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van kinderen op de kinderopvang, maar ook naar de mate waarin het beleid kinderen, en dan vooral die kinderen met risico's op ontwikkelachterstanden, heeft weten te bereiken.

De kwaliteit is vanaf 2015 toegenomen, het kwaliteitsniveau van de kinderopvang in Nederland bevindt zich in vergelijking met kinderopvang in het buitenland in de hogere regionen en ook het bereik, ook onder kinderen in kwetsbare situaties, is toegenomen. Dit ging samen met intensiveringen in kwaliteit en investeringen in bereik. Er kan daarom worden aangenomen dat deze investeringen hebben bijgedragen aan verbetering van de kwaliteit en het bereik en daarmee aan de ontwikkeling van het kind.
Wel moet opgemerkt worden dat de kwaliteit de laatste tijd onder druk staat door personeelstekorten. Uit de Landelijk rapport van de Inspectie van het Onderwijs over 2022 (beschikbaar eind 2023) zal moeten blijken of dit ook in de landelijke cijfers zichtbaar wordt door een hoger aantal overtredingen.

Doelmatigheid
Ten aanzien van de doelmatigheid gaat het om de vraag of de ontwikkelresultaten ook met minder middelen gerealiseerd hadden kunnen worden. Daarnaast gaat het om de vraag met dezelfde inzet van middelen een grotere kwaliteitsverbetering mogelijk zou zijn geweest. En tot slot gaat het hier om de vraag of met dezelfde inzet van publieke middelen meer kinderen met risico's op ontwikkelachterstanden bereikt hadden kunnen worden.

Zoals onder de doeltreffendheid geconcludeerd, hebben de nieuwe kwaliteitseisen vermoedelijk bijgedragen aan een betere kwaliteit en daarmee tot een verbetering van de ontwikkeling van kinderen op de opvang. Er is geen reden om aan te nemen dat deze maatregelen en daaruit volgende effecten voor kinderopvangorganisaties tegen lagere kosten realiseerbaar waren. Maar er zijn ook geen gegevens over de daadwerkelijke uitgaven door de sector aan deze kwaliteitseisen om dit vast te stellen.
Noch is duidelijk of alternatief, goedkoper beleid in het Nederlandse stelsel tot een zelfde 'opbrengst' geleid zou kunnen hebben. Tot nog toe is niet vastgesteld wat het optimale evenwicht is van kwaliteitseisen. Onbekend is bijvoorbeeld welke BKR optimaal is. Wel is er de overtuiging dat verschillende kwaliteitseisen op elkaar inspelen en elkaar kunnen compenseren: de kwaliteit van opvang in een grotere groep kan zo bijvoorbeeld met een goed opgeleide of vaardige professional op de groep op peil of verbeterd worden. Met meer inzet op de professionaliteit van de pedagogisch medewerkers is wellicht meer doelmatigheid te bereiken.
En wellicht zijn er aanwijzingen voor meer doelmatigheid te vinden in het buitenland: in landen met hoge kwaliteit kinderopvang en ontwikkelkansen, en tegelijkertijd lagere kosten. Internationale vergelijkingen zijn echter vanwege verschillen in stelsel en politieke en beleidskeuzes moeilijk te maken.
Met betrekking tot een hogere doelmatigheid op bereik is het uitgangspunt dat het grootste ontwikkelpotentieel van kinderopvang zich bevindt bij kinderen met

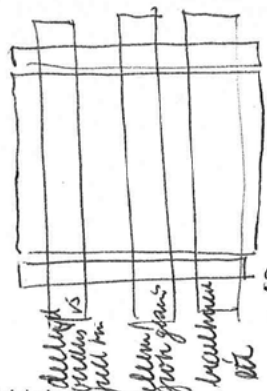

risico's op ontwikkelachterstanden. Indien de beschikbaar gestelde middelen gerichter voor deze groep zouden zijn ingezet, zouden middelen doelgerichter zijn ingezet en zou de totale ontwikkelwinst groter zijn geweest. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat kinderen met ontwikkelachterstanden zich vooral bevinden in de lagere inkomensgroepen en dat de vergoeding vanuit het Rijk (zowel voor VE als de kinderopvangtoeslag) al erg hoog ligt. Er moet gekeken worden hoe het bereik onder deze groep vergroot kan worden: voor een deel kan het bereik met andere dan financiële middelen vergroot worden (bijv. wegnemen van principiële bezwaren), voor een ander deel kan meer ingezet worden op het bereik van de gemeentelijke middelen.

Datum
17 maart 2023

Onze referentie

Beleidsopties

In een beleidsevaluatie is het op grond van de RPE verplicht om beleidsvarianten op te nemen, waaronder ook besparingsvarianten. Daarbij moet ten minste één besparingsvariant van 20% zitten.

Op basis van het syntheseonderzoek denken wij aan het opnemen van onderstaande varianten. Op dit moment vinden berekeningen plaats op de verschillende opties.

Besparingsvarianten

Het uitgangspunt bij de selectie van besparingsopties was dat het, in het verlengde van de focus van deze evaluatie, moet gaan om opties die zo min mogelijk een negatief effect hebben op de ontwikkeling van kinderen. Mogelijke (nadelige) effecten op de arbeidsparticipatie zijn dus niet meegewogen. Daarnaast hebben we geen opties meegenomen die tot een vermindering van kwaliteit leiden, juist omdat uit dit syntheseonderzoek is gebleken dat kwaliteit essentieel is voor het bevorderen van de ontwikkeling van het kind.

A. Gebruik van kinderopvang voor de jongste kinderen ontmoedigen

Uit de evaluatie komt naar voren dat de ontwikkelwinst van de jongste kinderen door de opvang beperkt is. Ook kleven er risico's aan het intensief gebruik voor met name de sociaal-emotionele ontwikkeling van de jongste kinderen. Daarbij komt dat baby-opvang een relatief dure opvangsoort is door de hoge beroepskrachtkindratio (1 op 3). Vanaf twee jaar is de ontwikkelwinst op cognitief en sociaal-emotioneel vlak wel aangetoond en zijn de kosten voor kinderopvang lager door een lagere BKR (1 op 8).

Gezien bovenstaande zien wij een mogelijke besparingsoptie in het afschaffen van de aanspraak op kinderopvangtoeslag tot het kind een jaar is. De periode van een jaar is gekozen, omdat die aansluit bij wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat kinderopvang mogelijk negatieve effecten heeft op baby's.

Nagedacht kan worden over aanpalend beleid met betrekking tot betaald verlof van ouders en/of voorlichting hoe de ontwikkeling van kinderen thuis kan worden gestimuleerd. In dat geval is het weliswaar een besparing op kinderopvangtoeslag, maar zullen intensiveringen nodig zijn voor uitbreiding van het ouderschapsverlof.

B. Beperking toegang kinderopvang tot 2 dagen voor kinderen tot 2 jaar

Een andere besparingsoptie kan zijn om de aanspraak op kinderopvangtoeslag te beperken door het aantal af te nemen dagen voor kinderen tot 2 jaar dat financieel gecompenseerd wordt te beperken tot 2. Hier is de grens op 2 jaar gesteld omdat vanaf 2 jaar de ontwikkelwinst voor kinderen aangetoond is bij

A + B = enorme impact op arbeids-participatie → Ik denk dat we die toch moeten meenemen. Anders worden het 'ivoren torens'

kwalitatief goede kinderopvang. Deze optie legt minder beslag op de ouders omdat zij in ieder geval gedeeltelijk kunnen doorwerken. Tegelijkertijd worden ouders aangespoord jonge kinderen niet meer dan 2 dagen naar de opvang te brengen. Een ander voordeel is dat deze maatregel tot verminderde vraag naar kinderopvang leidt, wat een positief effect heeft op de wachtlijsten.

C. Combinatie van optie A en B
Een derde verdergaande optie is een combinatie van de eerste twee maatregelen. Dat zou betekenen dat de aanspraak op kinderopvangtoeslag voor kinderen tot 1 jaar beperkt/afgeschaft wordt, en vervolgens tot de 2-jarige leeftijd van het kind de kinderopvangtoeslag beperkt wordt tot 2 dagen per week.

D. Verlaging kinderopvangtoeslag voor midden en hoge inkomensgroepen
De verplichte zwaardere besparingsvariant van 20% wordt ingevuld door de hoogte van de KOT te verlagen voor de midden en hogere inkomensgroepen, maar die voor de lagere inkomensgroepen gelijk te laten. Kinderen met risico's op ontwikkelachterstanden bevinden zich bovengemiddeld vaak in gezinnen met lagere inkomens. De evaluatie heeft laten zien dat de grootste ontwikkeleffecten van kinderopvang zijn te verwachten bij kinderen die opgroeien in gezinnen met sociaaleconomische uitdagingen. Het is daarom van belang om de kinderopvang voor deze groepen betaalbaar te houden.

maar dit is toch al bijvoorbeeld in CA?

E. Verlaging kinderopvangtoeslag buitenschoolse opvang
Vanuit ontwikkelperspectief is de meerwaarde van de bso niet duidelijk aangetoond. Indien een besparing op de kinderopvang nodig wordt geacht, lijkt het dan redelijk op deze opvangvorm te bezuinigen. Bij deze optie is ervan uitgegaan dat het wenselijk is middelen beschikbaar te houden voor kinderen in kwetsbare posities. In deze variant kan bijvoorbeeld worden uitgegaan van behoud van een budget ter hoogte van wat nu aan kinderopvangtoeslag wordt uitgegeven voor de laagste 20% inkomensgroep. Voor de inkomensgroepen hierboven wordt uitgegaan van een halvering van de Rijksbijdrage, waarbij de hogere inkomens meer inleveren.

Intensiveringsopties
Ook bij de selectie van intensiveringsopties is alleen gelet op de doelstelling ontwikkeling van kinderen en niet op de effecten op de arbeidsparticipatie. Vanaf 2 jaar is de ontwikkelwinst die intensieve en kwalitatief goede kinderopvang biedt op cognitief en sociaal-emotioneel vlak aangetoond en profiteren kinderen uit kwetsbare gezinnen profiteren daar het meest van.
Vanuit ontwikkelperspectief neemt de effectiviteit van het beleid toe als (i) het bereik van kinderen met risico's op ontwikkelachterstanden toeneemt en (ii) als de kwaliteit van de formele kinderopvang verder toeneemt. Hieronder volgen enkele opties die hieraan kunnen bijdragen.

A. Professionalisering
Er is ruimte om de kwaliteit -met name de educatieve kwaliteit- te verbeteren. Door verdere professionalisering van organisaties en medewerkers kan de proceskwaliteit verder verhoogd worden. Dit kan op verschillende manieren. Organisaties zouden meer ruimte kunnen krijgen om de pedagogische doelen uit de wet naar eigen invulling te realiseren. Daarvoor zou wellicht minder gedetailleerde regelgeving en meer 'open kwaliteitsnormen' wenselijk zijn. Behalve door herziening van de huidige kwaliteitsregels kan de overheid

of juist andersom

Welke keuzes / opties zijn er niet gekozen?
(er was van een longlist)

professionalisering van organisaties en medewerkers stimuleren door bijvoorbeeld subsidie voor trainingen. Daarnaast kan gedacht worden aan een het stimuleren of zelfs verplicht stellen van een zelfevaluatie-instrument waarmee houders de (pedagogische) kwaliteit van hun locaties in kaart brengen.
Een ander voorbeeld van verdere professionalisering betreft de versterking van de samenwerking tussen de beleidsterreinen onderwijs, jeugdzorg en kinderopvang.

Datum
17 maart 2023

Onze referentie
[redacted]

B. Een gratis aanbod voor alle peuters van 3 dagen per week
Uit het syntheseonderzoek komt naar voren dat de meeste ontwikkelwinst is te behalen bij peuters vanaf 2 jaar. Op dit moment gaat een klein deel van de peuters niet of zeer beperkt naar een voorschoolse voorziening, omdat er of geen aanspraak op kinderopvangtoeslag is, gemeenten niet altijd een aantrekkelijk aanbod doen, ouders het te duur vinden, andere opvangoplossingen hebben of niet overtuigd zijn van de ontwikkelfunctie van een dergelijke voorziening voor hun kind. Bovendien zijn er drie verschillende regelingen van de overheid voor deze groep kinderen: voorschoolse educatie voor peuters met een indicatie, kinderopvangtoeslag voor peuters van werkende ouders, gemeentelijke peutermiddelen voor peuters die niet tot deze eerste twee groepen behoren.

Met deze optie ontstaat er een 'gratis' aanbod van 3 dagen voorschoolse opvang voor alle peuters. Ouders betalen alleen nog de kosten boven de maximumuurprijs. Voor de laagste inkomensgroepen kan overwogen worden ook de eigen bijdrage voor kosten boven de maximumuurprijs te vergoeden.

) dat is vrijblijf om prijsen nog verder te ?

Om deze optie betaalbaar te houden en tevens rekening te houden met de beperkte beschikbare kindplaatsen, kan er voor worden gekozen om het aantal gratis uren per dag te beperken tot 7 (in plaats van 11 uur), aansluitend bij de schooltijden.

1 en 3 middags ?

C. Verplichte deelname voorschoolse educatie
Peuters met ontwikkelachterstanden behoren tot de VE-doelgroep (voorschoolse educatie). Ouders kunnen nu echter na een VE-indicatie besluiten geen gebruik te maken van dit aanbod. Met deze maatregel wordt het belang van het kind voorop gesteld en wordt VE deelname verplicht. Deze optie vereist afstemming met OCW. In Denemarken bestaat al verplichte kinderopvang voor doelgroepen.

Belgie: mer 2,5 jr naar school?

D. Voorrang voor kinderen met risico's op ontwikkelachterstanden
Een andere optie is om kinderopvangorganisaties de mogelijkheid te geven of te verplichten voorrang te geven aan kinderen met risico's op ontwikkelachterstanden. Het gaat dan in ieder geval om kinderen met een VE-indicatie of uit de SMI doelgroep. Zeker in tijden van grote personeelstekorten en lange wachtlijsten kan (her)verdeling helpen om het aantal beschikbare uren met het oog op maximalisatie van de 'ontwikkelwinst' effectiever in te zetten. Deze optie leidt tot meerkosten omdat deze kinderen bovengemiddeld voorkomen in lagere inkomensgroepen die een hogere kinderopvangtoeslag krijgen. Tot slot zien we ook mogelijkheden voor betere voorlichting om meer kinderen te bereiken.

) interessante idee voor hergeving inkomensrisico zelfst nu nog

Budgetneutrale opties
We zijn voornemens ook enkele (bijna) budgetneutrale opties op te nemen. Een daarvan is een herverdeling van uren door de aanspraak op kinderopvangtoeslag voor alle ouders te beperken tot 3 dagen opvang per week. Op deze manier

worden beschikbare uren opvang verdeeld over meer kinderen en is het bereik dus groter, ook voor kinderen met meer risico op ontwikkelachterstanden. Ook zouden we kunnen nadenken over het effectiever inzetten van financiële middelen aan gemeenten voor het bereiken van peuters, het verrijken van het aanbod van de buitenschoolse opvang en versterking van ouderbetrokkenheid.

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

TER VOORBEREIDING

[redacted]

Aan Minister van SZW

nota

Periodieke evaluatie kinderopvangbeleid: bespreking beleidoverleg 3 juli 2023

Datum
26 juni 2023

Onze referentie
[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon
[redacted]

Uiterlijk bij
30 juni 2023

Bijlage(n)
1

Aanleiding

In april heeft u een nota en outline ontvangen over de periodieke evaluatie kinderopvangbeleid (zie bijlage). In het beleidsoverleg van 3 juli is de nota en outline geagendeerd. Wij bespreken graag de volgende zaken met u over de periodieke evaluatie: 1) proces van de periodieke evaluatie en de planning van de kabinetsreactie; 2) inzichten over effecten kinderopvang op ontwikkeling kind; en 3) uw input voor de kabinetsreactie op de evaluatie.

Geadviseerd besluit

Ter informatie en verzoek om input voor de kabinetsreactie bij de periodieke evaluatie kinderopvangbeleid.

Kernpunten

Proces periodieke evaluatie

- De periodieke evaluatie is een verplichting volgens de Regeling periodiek evaluatieonderzoek (RPE) van de minister van Financiën. Het is een onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid (beleidsdoorlichting) dat elke 4-7 jaar plaatsvindt.
- In 2020 is door uw voorganger gekozen voor evaluatie van één van de doelen van kinderopvangbeleid, namelijk de 'bevordering van de ontwikkeling van het kind', omdat daar de grootste kennisbehoefte lag en dat doel de meeste politieke en maatschappelijke belangstelling had. Omdat het hele beleidsartikel (voor kinderopvang artikel 7) geëvalueerd moet worden, zal hierna (de komende twee jaar) het doel 'bevorderen arbeidsparticipatie' onderzocht worden. In het kader van de Strategische evaluatieagenda (SEA) zal op voortouw van FEZ wordt uiterlijk in 2026 een overkoepelende beleidsanalyse uitgevoerd op de onderwerpen arbeid en zorg en ontwikkeling kind (verlof- en andere kindregelingen), waar arbeidsparticipatie dan in bredere context wordt bekeken.
- Om zo veel mogelijk te leren van de evaluatie heeft de directie kinderopvang het evaluatieonderzoek zelf uitgevoerd. Daarbij is gebruik gemaakt van onafhankelijk onderzoek rondom het thema 'ontwikkeling kind', evaluaties en data.
- De onafhankelijkheid is geborgd door klankbordgroepen vanuit de uitvoeringspartijen (GGD Ghor, VNG, DUO, Belastingdienst), collega's van andere departementen (OCW, VWS, FIN) en wetenschappers. Een

onafhankelijk expert heeft, volgens de verplichting vanuit de RPE, een oordeel gegeven over het onderzoek.

- Een verplicht onderdeel zijn ook de beleidsopties, waaronder een besparingsvariant van 20%. We hebben beleidsopties geformuleerd die logischerwijze voortkomen uit de evaluatie; opties die recht doen aan het doel 'bevorderen ontwikkeling kind'. Beleidsopties hebben daarom bijvoorbeeld betrekking op beperking van kinderopvangvergoeding voor de allerjongsten, bereik van kinderen in kwetsbare situaties en op intensivering op professionaliteit. De 20% besparingsoptie richt zich op een lagere vergoeding voor midden- en hogere inkomens.
- De beleidsevaluatie is een ambtelijke exercitie en staat los van politieke ontwikkelingen en besluitvorming. De periodieke evaluatie zal tegelijkertijd met een kabinetsreactie hierop naar de Kamer worden verstuurd.
- Aan deze kabinetsreactie wordt op dit moment (door andere beleidsmedewerkers dan diegenen die de evaluatie hebben gedaan) gewerkt. Deze kabinetsreactie wordt in afstemming met u opgesteld. Hierin kunnen de uitkomsten van de evaluatie worden bezien in het licht van het gevoerde kabinetsbeleid en huidige politieke ontwikkelingen.
- In ieder geval zal benoemd worden: herziening financieringsstelsel, het belang van kwaliteit en herijking kwaliteitseisen, bereik van kinderopvangregelingen, relatie met ontwikkeling uurprijzen en beleid gericht op het verminderen van arbeidsmarkttekorten.
- Mocht u al aanvullende punten hebben voor de kabinetsreactie, dan kunt u die nu en na ontvangst van de outline meegeven.

Planning

- De planning is dat de evaluatie met de kabinetsreactie in september in de CWIZO wordt geagendeerd. We hebben hierbij uitloop tot eind dit jaar (toezegging aan de Kamer is dat de periodieke evaluatie uiterlijk in 2023 wordt toegezonden). Omdat er veel ontwikkelingen gaande zijn in het kinderopvangbeleid kan het zijn de kabinetsreactie iets meer tijd in beslag neemt om deze ontwikkelingen goed mee te kunnen nemen.
- Binnenkort ontvangt u een outline van de kabinetsreactie waarin op hoofdlijnen de een voorgestelde reactie geschetst zal worden.

Effecten kinderopvang

- Een belangrijk inzicht uit de evaluatie richt zich op de factoren die de effecten van kinderopvang op de ontwikkeling van kinderen beïnvloeden, dat zijn: de leeftijd waarop het kind start, het aantal dagen dat het kind naar de kinderopvang gaat, het temperament van het kind en de sociaaleconomische achtergrond van het gezin waarin het kind opgroeit.
- Vorig jaar is hierover een belangrijke overzichtsstudie van de Universiteit Utrecht verschenen, gebaseerd op internationaal literatuuronderzoek en Nederlands cohort-onderzoek. Over de uitkomsten van dit onderzoek heeft u de Tweede Kamer in november 2022 geïnformeerd. Hieruit komt onder andere het volgende naar voren:
    - Positieve effecten op de cognitieve ontwikkeling zijn sterker voor kinderen met bepaalde sociaalemotionele risico's en sociaaleconomische risico's.
    - Er zijn positieve sociaal-emotionele effecten van kinderopvanggebruik vanaf ongeveer 2 jaar, zeker in combinatie met hogere proceskwaliteit (betere werkhouding en minder externaliserend gedrag).

  - Vroeg intensief gebruik van kinderopvang vóór 2-jarige leeftijd heeft geen positieve effecten op de cognitieve ontwikkeling, maar mogelijk wel (kleine) negatieve op de sociaal-emotionele ontwikkeling, vooral bij kinderen met bestaande sociaalemotionele risico's en bij intensief gebruik.
  - Deze uitkomsten van Nederlands onderzoek passen bij bevindingen in internationale studies. De risico's op een negatief effect van kinderopvang op de sociaal-emotionele ontwikkeling lijken minder relevant voor de Nederlandse situatie, omdat de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang hoog is en er sprake is van minder intensief gebruik van kinderopvang (gemiddeld twee dagen per week) vergeleken met het buitenland (vaak vijf dagen).
  - Kwaliteit van de opvang is een belangrijke modererende factor. Negatieve effecten op de sociaalemotionele ontwikkeling zijn kleiner of afwezig bij hoge kwaliteit van de kinderopvang en de positieve effecten op de cognitieve ontwikkeling zijn sterker bij hoge kwaliteit.
- Ook uit het meest recente LKK-rapport dat binnenkort naar de Kamer zal worden verzonden (over de jaren 2021 en 2022), blijkt dat de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang stabiel hoog is, en op sommige punten zelfs licht is toegenomen. Dit ondanks de coronaperiode en de werkdruk in de kinderopvang vanwege oplopende personeelstekorten en ziekteverzuim.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Reactie minister op nota	Ter informatie (niet verzenden)	

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
5 juli 2023

nota

Beleidsreactie periodieke evaluatie beleid kinderopvang

Onze referentie
[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon
[redacted]

Bijlage(n)
1. Outline beleidsreactie

Aanleiding

De periodieke evaluatie kinderopvang is bijna afgerond. Het is gebruikelijk om een kabinetsreactie te schrijven op de evaluatie. In het beleidsoverleg op maandag 3 juli jl. hebben we u gesproken over de periodieke evaluatie van het kinderopvangbeleid. Met deze nota vragen we uw richting voor de beleidsreactie op de evaluatie.

Geadviseerd besluit

- Bent u ermee akkoord dat we op basis van bijgevoegde outline de beleidsreactie verder uitwerken (zie Bijlage 1)?
- Heeft u nog (aanvullende) aandachtspunten voor de beleidsreactie?

Kernpunten

- In de voorgestelde beleidsreactie wordt eerst een samenvatting geschetst van de uitkomsten en geeft u vervolgens een algemene appreciatie van de conclusies uit de evaluatie. Dit is onderverdeeld in de kopjes: algemeen, kwaliteit, en betaalbaarheid en toegankelijkheid.
- De evaluatie geeft aan dat het kinderopvangbeleid de afgelopen jaren op verschillende aspecten (kwaliteit, toegankelijkheid, betaalbaarheid) lijkt te hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het kind.
- U beschrijft in de beleidsreactie verschillende lopende beleidsontwikkelingen die aansluiten op de conclusies van de evaluatie, o.a.: herijking kwaliteitseisen, verbetering kwaliteit gastouderopvang, kwaliteitsverbetering buitenschoolse opvang, het programma Ontwikkeling Jonge Kind (OCW), doorontwikkeling inclusieve kinderopvang, sociaal medische indicatie, acties tegen personeelstekort en de herziening van het financieringsstelsel.
- De beleidsreactie van deze periodieke evaluatie loopt parallel aan de politieke besluitvorming rondom herziening financieringsstelsel en de daarop volgende hoofdlijnenbrief.
- We benoemen de raakvlakken met de stelselherziening. Daarbij benoemen we ook het belang in te zetten op verminderen arbeidsmarkttekorten en behoud van de hoge kwaliteit van kinderopvang. Afhankelijk van de ontwikkelingen deze zomer, zullen we een passend tekstvoorstel doen rondom de stelselherziening (inclusief motie Palland), dan wel grotendeels verwijzen naar de hoofdlijnenbrief.
- Het rapport bevat ook beleidsopties (intensiveringen en besparingen), die een verplicht onderdeel vormen van de periodieke evaluatie en volgen uit de

analyse. Voorstel is om in de kabinetsreactie niet specifiek in te gaan op alle verschillende opties, maar wel op de hoofdlijnen ervan.
- Ten aanzien van de beleidsvariant om baby's later naar de opvang te laten gaan, benoemen we de nuances van een mogelijk negatief effect op de ontwikkeling van kinderen in relatie tot de Nederlandse context; de risico's hierop zijn in de Nederlandse context beperkt i.v.m. het minder intensieve gebruik en de relatief hoge kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang. In de zomer willen we verder verkennen in hoeverre het beperken van de toegang voor baby's kan bijdragen aan de verschillende doelen van het kinderopvangstelsel. Dit bekijken we vanuit het oogpunt ontwikkeling kind en het tegengaan van personeelstekort. We zien hierbij risico's voor het effect op de arbeidsparticipatie van jonge ouders en er moet gekeken worden naar de samenhang met het verlofstelsel. Op basis van deze verkenning zullen we voor dit onderwerp een tekstvoorstel doen voor de beleidsreactie.

Proces en planning
- De periodieke evaluatie wordt samen met de kabinetsreactie aan de TK gestuurd. Dit proces loopt via de CWIZO en Ministerraad.
- In tabel 1 vindt u de voorlopige planning. We streven ernaar om in augustus een conceptbrief aan u voor te leggen, zodat de brief medio september via de CWIZO naar de MR kan.
- Tegelijkertijd hebben we hierbij uitloop tot eind dit jaar (toezegging aan de Kamer is dat de periodieke evaluatie uiterlijk in 2023 wordt toegezonden). Omdat er veel ontwikkelingen gaande zijn in het kinderopvangbeleid kan het zijn de kabinetsreactie iets meer tijd in beslag neemt om deze ontwikkelingen goed mee te kunnen nemen.

Tabel 1: voorlopige planning

Acties	**Wanneer**
Outline voorleggen MSZW	7 juli
Input MSZW verwerken en brief schrijven	zomer
Concept brief (interdepartementaal) afstemmen	Half augustus
Voorleggen aan MSZW + input verwerken	Eind augustus
Aanleveren CWIZO	8 september
CWIZO	18 september
MR	6 oktober

Bijlagen

Volgnummer	**Naam**	**Actie**	**Informatie**
1	Outline beleidsreactie	Ter informatie (niet verzenden)	

Opmerking MSZW bij nota (12 juni 2023): “Even kijken wat er nog wel en niet meer in de kabinetsreactie past?”

Datum
5 juli 2023

Onze referentie

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
22 augustus 2023

nota

Kabinetsreactie Periodieke rapportage kinderopvangbeleid

Onze referentie
[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon
[redacted]

Bijlage(n)
7

Aanleiding

- De Periodieke rapportage kinderopvang 2015 – 2022 is gereed voor publicatie en verzending aan de TK.
- In de bijlage vindt u de concept kabinetsreactie. Gegeven dat het rapport en de TK-brief via de CWIZO en de MR naar de TK worden gestuurd, is de planning om de stukken 8 september aan te leveren voor de CWIZO van 18 september.

Beslispunt

- Gaat u akkoord met de concept Kamerbrief (zie bijlage 1)?
- Gaat u akkoord met het aanleveren van de TK-brief, het CWIZO-formulier, de periodieke rapportage kinderopvang 2015 – 2022 (bijlage 2) en het onafhankelijk oordeel van een wetenschapper (bijlage 3) en het CWIZO-formulier (bijlage 4) voor de CWIZO van 18 september?

Kernpunten

- De Periodieke rapportage heeft onderzocht in hoeverre het kinderopvangbeleid, met als doel ontwikkeling van het kind, doeltreffend en doelmatig is geweest. Daarbij is ook gekeken hoe het beleid verbeterd zou kunnen worden.
- U heeft begin juli jl. een nota ontvangen met de outline voor de kabinetsreactie (zie bijlage 5). Op basis van de outline en uw reactie is de brief geschreven.
- De brief geeft een samenvatting van de uitkomsten van het rapport. En daarnaast een appreciatie van de uitkomsten van het rapport.
- In verband met demissionaire status van het kabinet wordt in de kabinetsreactie niet ingegaan op de beleidsopties die in de periodieke rapportage worden geschetst. Ook worden geen uitspraken gedaan in de richting van nieuw beleid en wordt vooral lopend beleid beschreven. Het is aan een volgend kabinet om hier richting in te bepalen.
- U beschrijft in de beleidsreactie verschillende lopende beleidsontwikkelingen die aansluiten op de conclusies van de evaluatie, o.a.: herijking kwaliteitseisen, verbetering kwaliteit gastouderopvang, kwaliteitsverbetering buitenschoolse opvang, het programma Ontwikkeling Jonge Kind (OCW), programma School en omgeving (OCW), doorontwikkeling inclusieve kinderopvang, sociaal medische indicatie en beleid om het personeelstekort in de sector ter verminderen.
- Ook wordt kort ingegaan op de herziening van het financieringsstelsel. Hierbij wordt met name verwezen naar de TK-brief die in september naar de Kamer wordt gestuurd.

Datum
22 augustus 2023

Onze referentie
[redacted]

Toelichting

Reactie op uw eerdere opmerkingen

Hierbij reageren we op enkele opmerkingen die u had gemaakt in de nota van 5 juli 2023 (zie bijlage 5):

- U geeft aan dat uit LKK blijkt dat de kwaliteit constant is (in reactie op onze stelling dat de kwaliteit onder druk staat mede door het personeelstekort). Dat de kwaliteit stabiel is gebleven is inderdaad de hoofdconclusie van het nieuwste LKK-rapport, maar op onderdelen is wel een (lichte) daling zichtbaar (zoals het aanbod van activiteiten en het contact met ouders). Daarnaast zijn er andere signalen vanuit toezicht en sector dat de kwaliteit onder druk staat en over toename van incidenten.
- U vraagt of de kwaliteit van de BSO niet al beter is geworden (in reactie op de stelling dat hierop nog stappen gezet kunnen worden). Ook voor de BSO geldt dat de kwaliteit was toegenomen, maar nu onder druk staat. Daarnaast liggen er sowieso kansen om de kwaliteit van de BSO te verbeteren, met name de educatieve kwaliteit door het verrijken van het activiteitenaanbod. Binnen het traject herijking kwaliteit kinderopvang is aandacht voor kwaliteitsverbetering van de BSO.
- U vraagt of het op dit moment wel opportuun is om het eventueel beperken van baby-opvang te verkennen. I.v.m. demissionaire status van het kabinet wordt in de kabinetsreactie niet meer ingegaan op de beleidsopties en wordt geen verkenning aangekondigd over baby-opvang.

Planning

- Behandeling in CWIZO op 18 september. Aanlevering uiterlijk 8 september.
- Behandeling in MR en verzending naar TK op 6 oktober.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kamerbrief	Ter informatie (niet verzenden)	Conceptversie voor aanlevering CWIZO
2	Periodieke rapportage kinderopvang 2015-2022	Ter informatie (niet verzenden)	(Bijlage bij kamerbrief)
3	Oordeel onafhankelijk expert over periodieke rapportage	Ter informatie (niet verzenden)	(Bijlage bij kamerbrief)
4	CWIZO-formulier	Ter informatie (niet verzenden)	
5	Reactie minister op nota 5 juli	Ter informatie (niet verzenden)	
6	Reactie minister op nota juni	Ter informatie (niet verzenden)	
7	Reactie minister op nota maart	Ter informatie (niet verzenden)	

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[redacted]

24/9

Aan Minister van SZW

TER BESLISSING

[redacted]

Datum
19 september 2023

Onze referentie
[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon
[redacted]

Uiterlijk bij
22 september 2023

Bijlage(n)
5

nota

Kabinetsreactie Periodieke rapportage kinderopvangbeleid

Aanleiding

Hierbij treft u een nieuwe versie van de kabinetsreactie op de periodieke rapportage kinderopvangbeleid. Hierin zijn (met track changes, bijlage 2a) wijzigingen gemaakt n.a.v. bespreking in de CWIZO van 18 september.

Geadviseerd besluit

- We adviseren u in te stemmen met deze versie van de kabinetsreactie voor agendering in de RWIZO van 3 oktober en de MR van 6 oktober en het aanbiedingsformulier te ondertekenen. We moeten de stukken hiervoor uiterlijk 26 september voor 12.00 uur aanleveren.

Toelichting

- Er is in de CWIZO van 18 september besloten dat de kabinetsreactie met enkele aanpassingen wordt doorgeleid naar de RWIZO van 3 oktober. Twee CWIZO-leden vroegen om een aanpassing in de brief:
- [redacted] mist in de brief aandacht voor de **arbeidseis**. In de periodieke rapportage wordt aangegeven dat de toegankelijkheid van kinderopvang kan worden verruimd door het (gedeeltelijk) loslaten van de arbeidseis. In de brief werd de arbeidseis echter niet genoemd. In de aangepaste versie herhalen we in de brief de constatering uit het rapport. Daarnaast is een korte referentie naar de arbeidseis toegevoegd in de passage over de stelselherziening (verwijzing naar de Kamerbrief van 16 september).
- [redacted] vindt de **toon van de brief te positief**. Er zou geen recht worden gedaan aan conclusies in de rapportage dat de kwaliteit weliswaar hoog is, maar dat deze ook onder druk staat door het personeelstekort en Corona en dat de toegankelijkheid en het bereik nog beter kunnen. Beide boodschappen kwamen in de brief wel degelijk aan bod, maar we hebben de toon van de reactie op deze kritische punten iets actiever en urgenter gemaakt. Dit is inmiddels ambtelijk afgestemd en is akkoord voor [redacted].
- OCW heeft een tekstueel punt ingebracht over het Programma School & Omgeving dat eveneens is aangepast in de nieuwe versie van de brief.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Aanbiedingsformulier voor RWIZO	Ter ondertekening, verzending aan RWIZO/MR	
2a	(track changes) Kabinetsreactie Periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Ter kennisneming	
2b	(schone versie) Kabinetsreactie Periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Bijlage bij verzending aan de RWIZO/MR	
3	Periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Bijlage bij verzending aan de RWIZO/MR	
4	Onafhankelijk oordeel externe deskundige bij periodieke rapportage	Bijlage bij verzending RWIZO/MR	

Datum
19 september 2023

Onze referentie